

Feidhm: Ag tagairt don aimsir ag tús comhrá
Bileoga: 1.1 agus 1.2

- Scaip **Bileog 1.1**, léigh tríd na treoracha faoi Chuid A agus iarr orthu Cuid A a dhéanamh.
- Pléigh tusa na focail leis an rang ansin le bheith cinnte go bhfuil an chiall cheart agus fuaimniú ceart acu.
- Abair leo ansin Cuid B agus Cuid C a dhéanamh.
- Bí cinnte go scríobhann na foghlaimeoirí an oiread abairtí agus is féidir leo faoina bpictiúir agus faoin aimsir inniu.
- Cuir ceist ar chúpla duine sa rang cén cineál lae atá ann inniu.

- Scaip **Bileog 1.2** agus abair leis na foghlaimeoirí Cuid A a dhéanamh.
- Mínigh dóibh go bhfuil an t-alt dúshlánach ach go bhfuil an ghluais ann le cuidiú leo.
- Nuair atá sé léite acu cuir ceist ar chúpla duine sa rang cad é ábhar an ailt.
- Léigh thusa an píosa ansin leis an rang ar fad agus bí cinnte go dtuigeann gach duine brí na bhfocal sa phíosa.
- Cuir gach beirt ag obair le chéile ansin le Cuid B a dhéanamh.
- Pléigh na smaointe a bhí ag an rang iomlán.
- Abair leo na ceisteanna faoi Chuid C a léamh agus bí cinnte go dtuigeann siad iad.
- Cuir an téip ar siúl ansin faoi dhó.
- Pléigh na freagraí leis an rang ar fad.

Feidhm: Ag gabháil leithscéil as ucht a bheith mall/Ag cur in iúl do dhuine gur cuma é/í a bheith mall
Bileoga: 1.3 agus 1.4

- Scaip **Bileog 1.3** agus léigh tríd an chomhrá samplach leis an rang ar fad. Bí cinnte go bhfuil gach duine in ann na focail ar fad a fhuaimniú mar is ceart.
- Abair leo ansin an cleachtadh a dhéanamh. Abair leo iarracht a dhéanamh na habairtí a chur san ord ceart fiú mura dtuigeann siad gach focal. Is cleachtadh é seo ar struchtúr na teanga chomh maith le cleachtadh ar stór focal.
- Iarr orthu Cuid B a dhéanamh ansin agus éist leis na frásaí éagsúla a bheidh acu.

- Scaip **Bileog 1.4**.
- Cuid A: Abair leo bheith ag obair ina mbeirteanna le brí na bhfocal san alt a aimsiú agus nuair atá sé léite acu cuir ceist ar chúpla duine sa rang cad é ábhar an ailt.
- Léigh thusa an píosa ansin leis an rang ar fad agus bí cinnte go dtuigeann gach duine brí na bhfocal sa phíosa.
- Léigh na treoracha faoi Chuid B agus ansin cuir an téip ar siúl.
- Nuair atá sé cloiste ag an rang dhá uair iarr ar chúpla duine na leithscéalta éagsúla a sholáthar duit. Cuir an téip ar siúl arís ag an pointe seo más gá.

- Abair leo Cuid C a dhéanamh ansin, ag obair i mbeirteanna - is féidir leo **Bileog 1.3** a úsáid le cuidiú leo.
- Pléigh na freagraí leis an rang ar fad.

Feidhm: Ag fiafraí de dhuine ar bhuail sé/sí le duine éigin agus ag freagairt na ceiste sin

Bileoga: 1.5

- Scaip **Bileog 1.5** agus léigh tríd an chomhrá atá faoi Chuid A.
- Cuir ceist ar an rang faoi bhrí an chomhrá agus cén aimsir atá i gceist leis an chomhrá.
- Déan dul siar gasta anseo ar rialacha na hAimsire Caite (ar + séimhiú le briathra rialta etc.). Faigh na freagraí ón rang an oiread agus is féidir sula dtugann tusa na rialacha dóibh.
- Déan druil leis an rang ansin ag cur ceiste ar dhaoine éagsúla ar bhuail siad le daoine eile sa rang etc.
- Abair leo Cuid B a dhéanamh ansin agus nuair a bheidh sé déanta éist leis na comhráite éagsúla.
- Bí thusa thart le cuidiú le ceist ar bith atá acu.

Feidhm: Ag fiafraí de dhuine an duine áirithe é/í agus ag freagairt na ceiste sin

Bileoga: 1.6 agus 1.7

- Scaip **Bileog 1.6**, léigh tríd na treoracha faoi Chuid A agus abair leo Cuid A a dhéanamh.
- Pléigh thusa na freagraí leis an rang ansin le bheith cinnte go bhfuil an chiall cheart agus fuaimniú ceart acu.

1) An fhoirm cheisteach den bhriathar ‘Tá’ ná ‘An bhfuil’...?

An fhoirm cheisteach den chopail ‘Is’ ná ‘An’..?

2) - Tá lá deas ann: Tá/níl

- Is deas an lá é: Is deas/ní deas (Nuair a bhíonn forainm nó aidiacht díreach i ndiaidh ‘An’ sa cheist, bíonn an aidiacht/forainm céanna ann sa fhreagra (sampla: An deas an lá é? Is deas. An é Seán an feirmeoir? Is é.)

- Is lá deas é. Sea/ní hea (Nuair a bhíonn ainmfhocal díreach in aice le ‘An’ nó ‘Is’ ag tús na habairte, is é sea/ní hea an freagra atá ann). Sampla: An lá deas é? Sea. An múinteoir tú? Sea. An rang éasca é seo? Sea.

- Pléigh na rialacha leis an rang agus léirigh le samplaí. Déan cinnte de go dtuigeann siad an bhrí atá le hainmfhocal, le forainm agus le haidiacht chun an cleachtadh seo a dhéanamh.
- Déan druil leis an rang ag cleachtadh an struchtúir seo ag tagairt do rudaí éagsúla sa seomra ranga, an aimsir etc. Féach ar na samplaí ar **Bileog 1.6** faoi Chuid B le

smoainte a thabhairt duit. Bí cinnte go dtabharfaidh na foghlaimeoirí na freagraí cearta agus go dtuigeann siad cén fáth a dtugtar na freagraí sin.

- Abair leo Cuid B a dhéanamh ina mbeirteanna agus ansin ceartaigh é.
- Nuair atá machnamh déanta acu ar Chuid C iarr ar chúpla duine sa rang a rá leat faoin aimsir.
- Cuir ceist ar dhaoine éagsúla sa rang faoin aimsir ag úsáid na struchtúr atá díreach pléite agat leis an rang. Bí cinnte go dtugann siad na freagraí cearta gonta.

- Scaip **Bileog 1.7** agus abair leis na foghlaimeoirí na bearnaí i gCuid A a líonadh.
- Cuir an téip ar siúl ansin do Chuid B agus ceartaigh na freagraí.
- Mínigh don rang go mbeidh siad ag siúl thart ar an rang ina mbeirteanna ag bualadh le daoine agus ag cur an duine atá leo in aithne do dhaoine eile.
- Déan tusa sampla le duine amháin sa rang.
- Abair leo an comhrá faoi Chuid A a úsáid mar shampla dóibh féin.

Feidhm: Ag fiafraí de dhuine an bhfuil sé/sí ag baint suilt as ócáid shóisialta agus ag freagairt na ceiste sin

Bileoga: 1.8

- Scaip **Bileog 1.8** agus léigh tríd an chomhrá atá faoi Chuid A.
- Léigh tríd na focail sa bhosca agus sna ciorcail le bheith cinnte go dtuigeann an rang brí na bhfocal agus go bhfuil an fuaimniú ceart acu.
- Tabhair tamall dóibh ansin Cuid B a dhéanamh agus bí tusa thart le cuidiú leo le ceist ar bith atá acu.
- Déan druil leis an rang ansin ag cur ceiste ar dhaoine éagsúla an bhfuil siad ag baint suilt as an rang (chun iad a ullmhú do Chuid C). Ansin iarr orthu Cuid C a dhéanamh.

Feidhm: Ag cur tuairime in iúl, féachaint an aontaíonn duine leat

Bileoga: 1.9 agus 1.10

- Scaip **Bileog 1.9** agus léigh tríd an chomhrá ag tús Chuid A.
- Mínigh an difear idir ‘an bhfuil?’ agus ‘nach bhfuil?’
- Abair leo ansin na bearnaí a líonadh sna habairtí agus cuir i gcuimhne dóibh **Bileog 1.8** a úsáid le cuidiú leo.
- Nuair atá na bearnaí líonta acu abair leo a gcuid freagraí a chur i gcomparáid leis an duine in aice leo agus tabhair deis don rang féachaint siar ar na habairtí ar fad faoi Chuid A sula mbogann tú ar aghaidh go dtí Cuid B.
- Bíodh na pictiúir ar **Bileog 1.10** gearrtha amach agat agus dhá phictiúr tugtha do gach duine sa rang.
- Sula dtéann siad chun cainte le daoine eile mínigh an *scenario* dóibh:

- gur cóisir é an rang

- go mbeidh siad ag cleachtadh a bhfuil foghlamtha acu go dtí seo agus go háirithe na habairtí atá ar **Bhileog 1.9**.
- Is iad na rudaí atá sna pictiúir acu ná na rudaí is maith leo nó nach maith leo faoin chóisir. Caithfidh siad féin cinneadh a dhéanamh faoi an maith leo nó nach maith leo an rud sa phictiúr.
- Scríobh comhrá samplach ar an chlár dubh.

e.g.

- Dia dhuit, a Mháire. Cad é mar atá tú?
- Tá mé go breá. Agus tú féin?
- Go maith, go raibh maith agat. An bhfuil tú ag baint suilt as an chóisir?
- Tá. Tá sé thar barr. Tá an pianó ar fheabhas, nach bhfuil?
- Tá. Tá sé go hiontach. Ach tá an bia go dona, nach bhfuil?
- Tá sé ceart go leor.

Feidhm: Ag ól sláinte duine agus ag fágáil slán ag duine
Ag guí breithlá sona, etc. ar dhuine agus ag freagairt a leithéid de
ghuí

Bileoga: 1.11

- Scaip **Bileog 1.11**, léigh tríd na treoracha faoi Chuid A agus abair leo Cuid A a dhéanamh.
- Pléigh thusa na focail leis an rang ansin le bheith cinnte go bhfuil an chiall cheart agus fuaimniú ceart acu.
- Abair leo ansin Cuid B a dhéanamh, ag obair leis an duine in aice leo.

Feidhm: Ag scríobh agus ag léamh cártaí simplí

Bileoga: 1.12 agus 1.13

- Scaip **Bileog 1.12**, léigh tríd na treoracha agus iarr orthu na bearnaí a líonadh.
- Léigh thusa na cártaí ansin leis an rang ar fad agus bí cinnte go dtuigeann gach duine brí na bhfocal sna cártaí.
- Scaip **Bileog 1.13**. Mínigh dóibh go mbeidh siad ag tógáil ar an mhéid atá déanta ar **Bhileog 1.12** agus gur cleachtadh scríbhneoireachta a bheas i gceist.
- Iarr ar dhaoine éagsúla na focail faoi Chuid A a léamh amach os ard. Díriú aird na bhfoghlaimoirí ar chiall agus ar fhuaimniú na bhfocal.
- Abair leo ansin Cuid B a dhéanamh agus bí tú féin ar fáil le cuidiú leo más gá.
- Cuir ceist ar chúpla duine sa rang a gcuid cártaí a léamh amach os comhair an ranga.

Feidhm: Ag rá go gcaithfidh tú imeacht agus ag rá cén fáth/Ag cur in iúl go bhfuil aiféala ort go bhfuil tú ag imeacht

Bileoga: 1.14

- Scaip **Bileog 1.14** agus léigh tríd na treoracha atá faoi Chuid A.
- Ansin léigh tríd na briathra sa bhosca agus abair leo iad a chur sna bearnaí sna habairtí.
- Ceartaigh an ghníomhaíocht leis an rang ansin.
- Abair leo Cuid B a dhéanamh agus ná ceartaigh an comhrá leo go dtí go bhfuil an téip cloiste acu.
- Tabhair seans dóibh Cuid C a dhéanamh ansin.
- Déan tú féin druil leis an rang ansin ag cleachtadh na struchtúr atá sa chomhrá faoi Chuid B.

Feidhm: Ag tuiscint sloinnte na hÉireann

Bileoga: 1.15

- Scaip **Bileog 1.15** ar na foghlaimeoirí.
- Cuid A: Cuir gach beirt ag obair le chéile. Tabhair seans do na foghlaimeoirí an comhrá a léamh le chéile. Is é an focal ‘sloinne’ an focal nach bhfuil clúdaithe go fóill acu san aonad seo.
- Cuid B: Ansin abair leo a dtuairimí a phlé faoi cad is brí le **Mac** agus **Ó**. Ciallaíonn **Mac** – *son* agus **Ó** – *grandson*. Tagann **Nic** as **Mac** agus **Ní** as **Ó**. **Ní Dhochartaigh** agus **Nic Cárthaigh** atá ann mar sin.
- Tabhair tamall do gach beirt a machnamh a dhéanamh faoi na hathruithe a thagann ar na sloinnte i ndiaidh **Nic** agus **Ní**.
- Míniú dóibh go gcuirtear séimhiú i ndiaidh **Ní** agus nach mbíonn séimhiú ann i ndiaidh **Nic** de ghnáth ach le sloinnte a thosaíonn le D.
- Abair leo go leanann na rialacha céanna **Uí** agus **Mhic**:

Bn Uí Dhochartaigh
Bn Mhic Cárthaigh
Aoife Uí Chonchúir

Bn Mhic Aodh
Bn Uí Néill
Nuala Mhic Suibhne

Bn Mhic Dhiarmada
Máire Mhic Giolla Bhríde
Síle Uí Shúilleabháin

- Scríobh *Bean Mhic Gabhann* agus *Bean Uí Bhaoill* ar an chlár le bheith cinnte go dtuigeann na foghlaimeoirí gurb é sin an dóigh le **Mrs** a rá as Gaeilge.
- Ansin scríobh *An tUasal Ó Néill* agus *An tUasal Mac Suibhne* ar an chlár le bheith cinnte go bhfuil a fhios acu an dóigh le **Mr** a scríobh as Gaeilge.
- Cuid C: Níl le déanamh anseo ag na foghlaimeoirí ach na ceisteanna ‘Cén sloinne atá ort?’, ‘Cad é an cúlra a bhaineann leis?’ agus ‘Cad is brí leis an sloinne sin?’ a chur ar a chéile. Caithfidh siad smaoiniamh ar cad is brí leis an sloinne atá acu nó cé as a dtáinig sé. Mura bhfuil sé ar eolas acu iarr orthu an t-eolas sin a fháil don chéad rang eile más féidir.